

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul XIII — Nr. 444

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 7 august 2001

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
647. — Hotărâre privind aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare energetică a României pe termen mediu — 2001—2004	1—15

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE privind aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare energetică a României pe termen mediu — 2001—2004

În temeiul prevederilor art. 107 din Constituția României și ale art. 68 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/1998 privind energia electrică și termică, cu modificările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se aprobă Strategia națională de dezvoltare energetică a României pe termen mediu — 2001—2004.

Art. 2. — Sinteza Strategiei naționale de dezvoltare energetică a României este prevăzută în anexa care face parte din prezenta hotărâre.

PRIM-MINISTRU
ADRIAN NĂSTASE

Contrasemnează:

Ministrul industriei și resurselor,
Dan Ioan Popescu

Ministrul finanțelor publice,
Mihai Nicolae Tănăsescu

București, 12 iulie 2001.
Nr. 647.

SINTEZA

Strategiei naționale de dezvoltare energetică a României pe termen mediu – 2001–2004

CAPITOLUL 1

Introducere

Data fiind importanța strategică a sectorului energetic în dezvoltarea pe baze durabile a economiei naționale, evoluția acestuia trebuie conturată prin prognoze și strategii pe diferite orizonturi de timp, astfel încât perspectivele de dezvoltare și necesitățile legate de asigurarea cu energie să fie cât mai corect estimate.

Această necesitate este evidențiată în Programul de guvernare al actualului cabinet, care ia în considerare Strategia economică a României pe termen mediu, precum și Planul de acțiune al Programului de guvernare în perioada 2001–2004, convenite cu Comisia Europeană.

În aplicarea Programului de guvernare Ministerul Industriei și Resurselor a apreciat ca oportună elaborarea acestei strategii care să examineze condiționalitățile, opțiunile, politicile și impactul acestora, în vederea luării deciziilor și stabilirii direcțiilor de acțiune pentru implementarea lor.

Lucrarea, care are ca punct de plecare imperativul legat de dezvoltarea durabilă a României în contextul integrării în Uniunea Europeană, ia în considerare principalele obiective și priorități ale strategiei energetice naționale pe termen lung. Principiile general valabile de care s-a ținut seama sunt următoarele:

- integrarea României în Uniunea Europeană nu poate avea loc fără realizarea unei creșteri economice accelerate, cu ritmuri superioare mediei comunitare;
- creșterea economică este o necesitate primordială;
- integrarea industriei energetice în structurile europene impune dezvoltarea durabilă a sectorului energetic;
- remodelarea și restructurarea industriei energetice constituie un obiectiv major al procesului de reformă a economiei naționale;
- accelerarea privatizării în sectorul energetic va conduce la apariția unor structuri cu capacitate concurențială sporită;
- intensificarea efortului investițional reprezintă o necesitate vitală pentru industria românească;
- efectele implementării măsurilor pentru atingerea reperelor comunitare depind și de potențialul concurențial în condițiile unei piețe libere.

CAPITOLUL 2

Evoluții semnificative pe plan european și tendințe rezultate din Cartea verde a Comisiei Uniunii Europene „Spre o strategie europeană pentru siguranță în alimentarea cu energie“

Activitatea din sectorul energetic european a fost puternic influențată de curentul de opinie inițiat împotriva energiei nucleare. S-a readus astfel în discuție problema producerii de energie electrică pe bază de cărbune în centrale termoelectrice de mare putere, în condițiile dezvoltării unor tehnologii moderne de ardere și a unor instalații de depoluare extrem de eficiente.

Creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică, în contextul creșterii dependenței de importuri, a fost realizată prin utilizarea eficientă a energiei și diversificarea surselor de purtători de energie.

Printr-o susținută politică de conservare a energiei țările Uniunii Europene au demonstrat posibilitatea decuplării ritmului de creștere a produsului intern brut (PIB) de ritmul de creștere a consumului total de energie, luându-se ca indicator de bază intensitatea energetică a PIB (definită ca raportul dintre consumul de energie primară/finală și produsul intern brut).

O altă schimbare majoră a constat în inițierea și dezvoltarea, conform Directivei CE 96/92, a procesului de demonopolizare prin deschiderea pieței de energie și în introducerea concurenței. Pe ansamblu gradul de deschidere a pieței Uniunii Europene depășește deja 60%. Țările Uniunii Europene au optat predominant pentru un model reglementat de acces la rețea (RTPA), unele dintre acestea introducând modele proprii de piață, inclusiv prin dezvoltarea burselor de energie electrică. În prezent au loc dezbateri privind dezvoltarea rețelelor internaționale de transport de energie și a unei instituții internaționale de reglementare.

A fost adoptată Directiva UE 98/30 privind regulile pieței unice a gazelor naturale. În domeniul petrolului există o piață globalizată cu deschidere totală în care mecanismele concurențiale sunt puternic dezvoltate. De asemenea, a fost adoptată Directiva UE 93/76 privind limitarea emisiilor poluante prin creșterea eficienței energetice (Directiva SAVE).

Restructurarea companiilor de producere și distribuție a energiei electrice din Uniunea Europeană este marcată de procesul constituirii pieței unice europene, de diviziuni, achiziții și fuziuni, de formare de holdinguri care vor domina această piață.

Actualele evoluții de pe piața europeană țin seama de concluziile sintetizate în Cartea verde a Comisiei Uniunii Europene, concluzii care converg în esență spre opinia clară că la orizontul luat în calcul Uniunea Europeană ar putea deveni dependentă în proporție de aproape 70% de energia din import.

La nivelul țărilor cele mai avansate în cursa pentru aderare (de exemplu: Cehia, Polonia, Ungaria) sectorul energetic este constituit în companii distincte în cadrul activităților (dezintegrare verticală) și în privatizare. În Ungaria, spre exemplu, accentul a fost pus pe atragerea capitalului străin și mai puțin pe competiție. Modelul de piață corespunzător opțiunii inițiale de cumpărător unic, utilizat în câteva țări din zonă, este în curs de evoluție spre modele mai liberale.

Concluzii:

- Sectorul energetic european a cunoscut schimbări majore.
- S-a conturat necesitatea readucerii în discuție a producerii de energie electrică pe bază de cărbune în centrale termoelectrice de mare putere, de ultimă generație (în scopul reducerii dependenței de importul de resurse energetice).
- Creșterea siguranței în alimentarea cu energie electrică a fost realizată prin diversificarea surselor de purtători de energie.
- S-a realizat procesul de demonopolizare prin deschiderea pieței de energie, gradul de deschidere depășind pe ansamblul Uniunii Europene circa 60%.

• Țările Uniunii Europene au optat pentru un model reglementat de acces la rețea. În unele cazuri s-au dezvoltat bursele de energie electrică.

• Se impune dezvoltarea rețelelor internaționale de transport de energie și a unei instituții internaționale de reglementare.

• Restructurarea companiilor de producere și distribuție a energiei electrice din Uniunea Europeană este marcată de procesul constituirii pieței unice europene.

• Uniunea Europeană ar putea deveni la nivelul anului 2020 dependentă în proporție de aproape 70% de energia din import.

CAPITOLUL 3

Starea actuală a sectorului energetic al României. Evoluția consumului de energie

3.1. Situația actuală a resurselor energetice

În momentul de față din resursele energetice interne se pot asigura:

— o producție în creștere de țiței, prin exploatarea de către Societatea Națională a Petrolului „Petrom” — S.A. a zăcămintelor interne, în concordanță cu îndeplinirea programelor de investiții;

— o producție anuală constantă de gaze naturale realizată de cei 3 producători interni: Societatea Comercială de Explorare și Producție a Gazelor Naturale „Exprogaz” — S.A.*), Societatea Națională de Depozitare Subterană a Gazelor Naturale „Depogaz” — S.A.*) și Societatea Națională a Petrolului „Petrom” — S.A., prin exploatarea zăcămintelor interne;

— o producție anuală de ulei în ușoară creștere, realizată de Compania Națională a Huilei — S.A. prin exploatarea zăcămintelor de ulei (aflate în proporție de peste 95% în Valea Jiului);

— o producție anuală de lignit la un nivel de 25–30 milioane tone, realizată de Compania Națională a Lignitului Oltenia — S.A. prin exploatarea zăcămintelor de lignit (aflate în proporție de peste 80% în bazinul carbonifer Oltenia);

— o producție anuală constantă de cărbune brun, realizată de cei 2 producători, Societatea Națională a Cărbunelui Ploiești — S.A. și Societatea Comercială „Banat” Anina — S.A., prin exploatarea zăcămintelor aflate în subteran și cariere; continuă reducerea subvențiilor în acest sector;

— o producție anuală de uraniu prin exploatarea zăcămintelor existente de uraniu și prin deschiderea, dezvoltarea și exploatarea unor noi zăcămintele;

— un potențial hidroenergetic amenajat pentru o producție anuală de energie electrică de peste 40% din potențialul total amenajabil din România.

Fig. 1. — Consumul intern de țiței

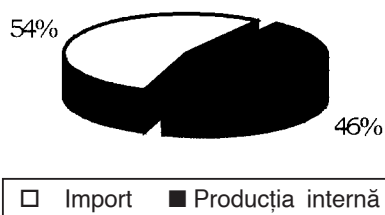
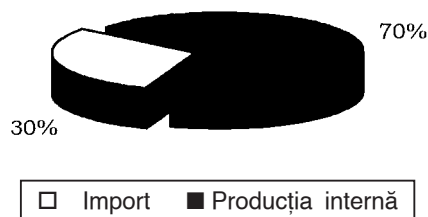

Fig. 2. — Consumul intern de gaze naturale

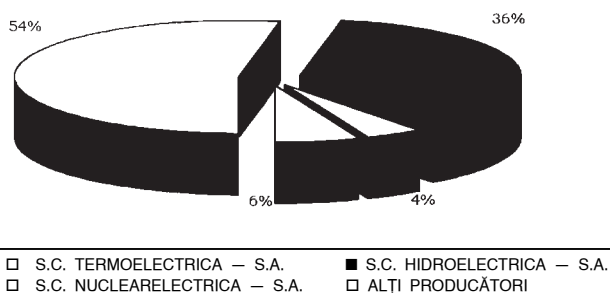

Acoperirea integrală a consumului intern de resurse energetice se realizează prin importul de resurse, în principal păcură și gaze naturale. În cazuri limitate se importă uleiul și energie electrică.

3.2. Structura producției de energie electrică

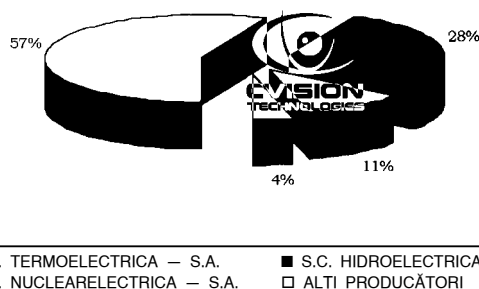
Capacitatea totală instalată la dispoziția Sistemului energetic național este structurată, în funcție de producători, ca în fig. 3.

Fig. 3. — Capacitatea instalată în Sistemul energetic național

Puterea disponibilă reprezintă în prezent circa 88% din capacitatea instalată, structura producției de energie electrică, în funcție de producători, fiind redată în fig. 4.

Fig. 4. — Structura pe producători a energiei electrice produse la nivelul SEN în anul 2000

Principali producători de energie electrică:

— Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice și Termice „Termoelectrica” — S.A. este principalul producător de energie electrică care are în administrare 20 de sucursale. Producerea energiei electrice se face în centrale termoelectrice cu grupuri pe cărbune și hidrocarburi și în centrale de cogenerare care produc în plus și energie termică.

*) Prin Hotărârea Guvernului nr. 575/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 27 iunie 2001, Societatea Comercială de Explorare și Producție a Gazelor Naturale „Exprogaz” — S.A. a fuzionat cu Societatea Națională de Depozitare Subterană a Gazelor Naturale „Depogaz” — S.A., înființându-se Societatea Națională de Gaze Naturale „Romgaz” — S.A.

Al doilea mare producător din Sistemul energetic național este Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice „Hidroelectrica” — S.A. care are în administrare 10 sucursale; producerea energiei electrice se face în centrale hidroelectrice cu acumulare și pe firul apei.

— Al treilea producător important din Sistemul energetic național este Societatea Națională „Nuclearelectrica” — S.A., care dispune de o singură unitate de tip CANDU (Canada) cu puterea instalată de 705 MW, funcționând pe bază de uraniu natural și apă grea.

3.3. Starea infrastructurii și a nivelului tehnologic

În cadrul sectorului energetic majoritatea capacităților de producție și infrastructurile de transport și distribuție necesită măsuri urgente de modernizare vizând creșterea eficienței și reducerea impactului asupra mediului. Capacitatea productivă a fost limitată de disponibilitatea scăzută a instalațiilor și de calitatea slabă a unor echipamente, gradul de utilizare a capacității totale fiind de 41,53%.

Sectorul purtătorilor de energie

Aducerea industriei carbonifere românești la nivelul standardelor moderne a condus la necesitatea închiderii unităților ineficiente, din totalul de 230 de mine și cariere aprobate pentru închidere între 1998 și 2000 executându-se lucrări de închidere la 22 de mine. În perioada 2001—2004 se vor executa închideri la circa 190 de mine și cariere. În sectorul gazelor naturale au fost realizate investiții însemnate pentru extinderea rețelelor de distribuție. S-au realizat investiții pentru creșterea capacității de import de gaze naturale, precum și pentru înmagazinarea subterană.

Sectorul energiei electrice

Puterea totală instalată a capacităților existente fizic în centrale electrice a fost la începutul anului 2000 de 22.589 MW. Nivelul tehnologic al capacităților este relativ scăzut. Gradul de poluare, deși s-a redus ca urmare a scăderii producției și a ponderii crescute a producției de energie hidro și de energie nucleară, continuă să prezinte posibilități de reducere, în special la emisiile de SO₂ și de pulberi.

O serie de investiții lansate înainte de 1990 în termocentrale și mai ales în hidrocentrale se află în diverse stadii de execuție. Unele dintre acestea, considerate viabile economic, vor primi sprijin financiar din partea statului în vederea finalizării.

Sistemul de transport al energiei electrice cuprinde totalitatea rețelelor electrice de 750 kV, 400 kV și 220 kV. Aceste elemente ale sistemului de transport prezintă o uzură medie de 56% pentru stații și de 67% pentru linii. Se resimte lipsa contorizării, a informaticii de gestiune a consumurilor de energie, a echipamentelor de telecomunicații și a echipamentelor EMS/SCADA.

Infrastructura sectorului de distribuție a energiei electrice pe întregul teritoriu al României este constituită din

totalitatea rețelelor electrice de distribuție care asigură vehicularea energiei electrice de la nodurile rețelei electrice de transport (220 kV și 400 kV) și din centralele electrice care debitează până la tensiuni de 110 kV. Rețelele de distribuție funcționează la tensiuni între 0,4 kV și 110 kV.

În sinteză se poate afirma că viitoarele acțiuni de modernizare a infrastructurii existente în Sistemul electroenergetic național vor avea drept scop realizarea pe termen scurt a tuturor cerințelor tehnice impuse prin licențele și standardele de performanță emise de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei — ANRE, în conformitate cu directivele Uniunii Europene.

Sectorul energiei termice

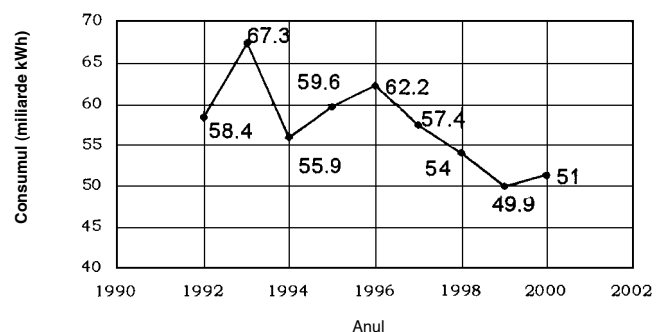
Cererea de energie termică este acoperită în circa 45 de localități prin sisteme centralizate de alimentare cu căldură. Rețelele de transport și mai ales cele de distribuție a energiei termice prezintă un grad avansat de uzură, care provoacă pierderi mari, cu consecințe importante asupra consumatorilor.

Rezultă cu pregnanță necesitatea reconsiderării problematicii asigurării energiei termice pe ansamblul țării și al localităților, a cerinței de reabilitare a grupurilor și rețelelor de termoficare, a introducerii cogenerării de mică putere, a promovării unor echipamente performante, într-un context legislativ și instituțional modern, coroborat cu norme privind creșterea izolației termice a clădirilor.

3.4. Evoluția consumului de energie (în ultimii 11 ani)

În linii mari evoluția consumului de energie a urmat evoluția economiei naționale, respectiv a activității industriale, cu scăderi accentuate urmate de creșteri. Între anii 1997—1999 consumul de resurse energetice și de energie electrică și termică s-a diminuat corespunzător contracției economiei naționale (fig. 5); în raport cu anul 1999,

Fig. 5. — Evoluția consumului de energie (1992—2000)

în anul 2000 consumul a înregistrat o creștere de 2,7% ca urmare a relansării activităților din economie. Scăderea consumului de energie a avut ca urmare fenomene de criză în sectorul energetic, manifestate prin deteriorarea suplimentară a situației financiare a marilor agenți economici din sector, prin încetinirea programelor de investiții și reparații, precum și prin disponibilizarea de personal.

3.5. Situația cadrului legislativ și instituțional

A fost promovată legislația primară pentru sectoarele petrolier și minier și a fost creată Agenția Națională pentru Resurse Minerale.

Pentru sectorul energiei electrice și termice s-au emis: Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/1998 privind energia electrică și termică, precum și Legea nr. 99/2000 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 29/1998 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 300/2000, referitoare la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei — ANRE, înființată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 29/1998. Pentru sectorul gazelor naturale a fost înființată Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale (ANRGN) prin Ordonanța Guvernului nr. 41/2000, stabilindu-se prin Ordonanța Guvernului nr. 60/2000 și prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2000 și o serie de reguli de funcționare a sectorului.

În anul 2000 a fost realizată reforma în sectorul gazelor naturale prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 334/2000 privind reorganizarea Societății Naționale de Gaze Naturale „Romgaz” — S.A. și a continuat reforma în sectorul energetic, inițiată prin Hotărârea Guvernului nr. 365/2000, prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 627/2000 privind reorganizarea Companiei Naționale de Electricitate — S.A.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 22/2000 piața de energie electrică din România a fost deschisă în proporție de 10%, ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 982/2000 majorându-se gradul de deschidere la 15%.

A fost adoptată Legea nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei.

În prezent la Ministerul Industriei și Resurselor există proiectele de modificare a Legii petrolului și a Legii minelor, precum și proiectul legii privind energia electrică și termică. Aceste proiecte legislative vor fi înaintate în curând Parlamentului României spre analiză și adoptare.

3.6. Situația la zi a principalilor agenți economici din sectorul energetic

După parcurgerea celor două etape de restructurare menționate anterior și finalizate cu adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 627/2000 sectorul de producere a energiei electrice este reprezentat de Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice și Termice „Termoelectrica” — S.A. și Societatea Națională „Nuclearelectrica” — S.A., care produc și energie termică, precum și de Societatea Comercială de Producere a Energiei Electrice „Hidroelectrică” — S.A. Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A. asigură funcționarea și administrarea Sistemului național de transport, iar Societatea Comercială de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice „Electrica” — S.A. este distribuitorul de

energie electrică. Tranzacțiile comerciale dintre producătorii de energie și distribuitorii acesteia sunt realizate în cadrul organizat de către operatorul comercial Societatea Comercială „Opcom” — S.A., în prezent filială a Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” — S.A. În sector mai există și Regia Autonomă pentru Activități Nucleare, unicul producător și furnizor de apă grea pentru Centrala Nucleoelectrică de la Cernavodă.

După inițierea reformei sectoriale pe piața gazelor naturale au apărut Societatea Națională de Transport Gaze Naturale — „Transgaz” — S.A., administratorul Sistemului național de transport al gazelor naturale, și Societatea Națională de Depozitare Subterană a Gazelor Naturale — „Depogaz” — S.A., respectiv Societatea Comercială de Explorare și Producție a Gazelor Naturale „Exprogaz” — S.A., care explorează și exploatează zăcăminte de gaze naturale și administrează capacitățile de înmagazinare subterană. Distribuitorii de gaze naturale sunt reprezentați de Societatea Comercială „Distrigaz Nord” — S.A. și de Societatea Comercială „Distrigaz Sud” — S.A.

Societatea Națională a Petrolului „Petrom” — S.A., principalul actor de pe piața internă a petrolului, exploatează și zăcămintele de gaze naturale aflate în administrarea sa.

Principalii agenți economici din sectorul minier sunt Compania Națională a Lignitului Oltenia — S.A. (CNLO), Compania Națională a Huilei — S.A. (CNH), Societatea Comercială „Banat” Anina — S.A. și Societatea Națională a Cărbunelui Ploiești — S.A. (SNCP).

Proiectele de modificare a Legii petrolului și a Legii minelor, precum și noua Lege a energiei electrice și termice vor clarifica pe deplin situația juridică a patrimoniului și delimitarea, în baza Legii nr. 213/1998, dintre proprietatea privată și, respectiv, publică a statului. Aceste noi acte juridice vor permite încheierea, în baza Legii nr. 219/1998, a contractelor de concesiune pentru proprietatea publică între companii și Ministerul Industriei și Resurselor. Pentru exploatarea zăcămintelor de cărbune a început din anul 1999, în baza prevederilor Legii minelor nr. 61/1996, acordarea de către Agenția Națională pentru Resurse Minerale (ANRM) a licențelor de exploatare pentru companiile naționale.

Situația economică și financiară a fost permanent încordată. În principal unitățile din fostul CONEL, CNLO, CNH, PETROM și ROMGAZ au funcționat, practic, ca „bănci” pentru diverse categorii de consumatori, acumulând importante creanțe care au generat restanțe la plata furnizorilor de combustibili.

Blocajul financiar a afectat toți agenții economici din lanțul energetic, împiedicând plata obligațiilor către stat, finanțarea investițiilor din surse proprii și mai ales plățile către furnizorii interni și externi de resurse energetice pentru perioada de iarnă, luând forma unor crize energetice grave.

Siguranța energetică a României a fost și este direct afectată de lipsa capabilității financiare a agenților

economici din sectorul energetic. Măsurile urgente au fost deja inițiate pentru stoparea deteriorării infrastructurii energetice și pentru realizarea la timp a programelor de investiții și reparații strict necesare.

3.7. Sistemul de prețuri, tarife, taxe, impozite și fonduri speciale

Prețurile au fost stabilite prin reglementare directă, fiind însă destul de puțin corelate cu costurile reale de producție. Creșterea prețurilor a fost de regulă întârziată față de evoluția inflației. Acest fapt a făcut ca marile societăți din domeniul producerii energiei electrice să înregistreze importante pierderi. Un proces important, angajat față de B.I.R.D. în anul 1995, a fost eliminarea subvențiilor încrucișate (realizat cu precădere în 1998 și 1999 — de exemplu, diminuarea tarifului la energia electrică la consumul industrial și creșterea la cel casnic).

Sistemul de taxe și impozite, cu specificități pentru fiecare sector, va trebui corelat în vederea eliminării distorsiunilor. În cazul gazelor naturale și al petrolului este avută în vedere problema eliminării triplei impozitări (impozitul pe gaze, respectiv pe petrol, redevența și taxa de exploatare).

Intervenția noilor autorități de reglementare, inclusiv în domeniul prețurilor, se dezvoltă continuu, măsurile de ordin legislativ și funcțional care vor fi inițiate urmând să le consolideze independența și eficiența.

Concluzii:

- Capacitățile de producție și infrastructurile de transport și distribuție necesită măsuri urgente de modernizare.

- Modernizarea infrastructurii existente la nivelul Sistemului electroenergetic național va permite realizarea pe termen scurt a cerințelor tehnice și a standardelor de performanță, conform directivelor Uniunii Europene.

- Se impun reabilitarea grupurilor și a rețelelor de termoficare, introducerea cogenerării de mică putere și promovarea unor echipamente performante.

- A fost emisă legislația primară pentru sectorul energetic. Ministerul Industriei și Resurselor a elaborat versiuni modificate ale Legii petrolului și Legii minelor, precum și proiectul unei noi Legi a energiei electrice și termice.

- Siguranța energetică a României a fost direct afectată de lipsa capabilității financiare a agenților economici din sector.

- Tariful mediu la energia electrică a fluctuat între 40 și 52,8 dolari S.U.A./MWh, atingând un prag minim de 19 dolari S.U.A./MWh; subvențiile încrucișate la energia electrică au fost eliminate.

- Fondul special de dezvoltare a sectorului energetic susține investițiile din sector.

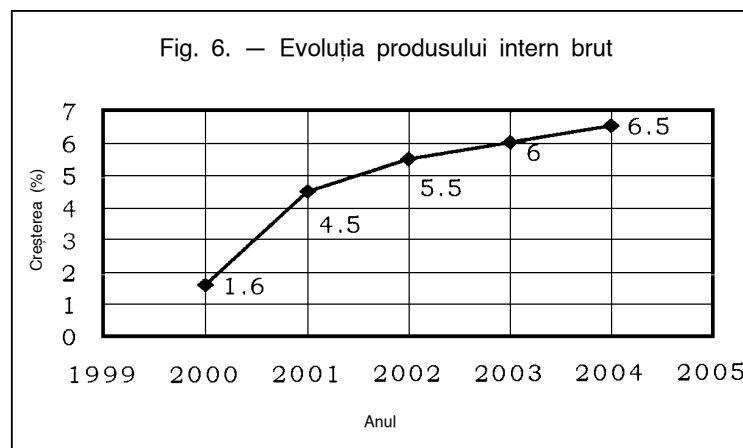
- Autoritățile de reglementare sunt structuri ale căror independență și eficiență vor fi consolidate.

CAPITOLUL 4

Principalele obiective și priorități ale Strategiei energetice, corelate cu Strategia de dezvoltare economică a României, în contextul integrării în Uniunea Europeană

4.1. Principalele obiective ale Strategiei energetice naționale

Dezvoltarea durabilă a sectorului energetic înseamnă în mod esențial satisfacerea necesarului de energie la un preț competitiv, în condiții de calitate, de siguranță în alimentare și de utilizare eficientă a resurselor, cu limitarea impactului asupra mediului. Conform estimărilor, ținându-se seama de ritmul de creștere de 1,6% al produsului intern brut (PIB) în anul 2000, ritmurile medii anuale prognozate pentru dezvoltarea economică a României pe termen mediu pentru scenariul de restructurare sunt în medie de 5,6% pe perioada 2001—2004, urmând o dinamică identică celei prezentate în fig. 6. Diferențierea dinamicilor PIB/locuitor în

structură relevă un devans substanțial pentru sectorul terțiar către anul 2004, ceea ce este posibil îndeosebi ca urmare a procesului de globalizare în domeniul serviciilor.

Obiectivul principal al Strategiei naționale de dezvoltare energetică pe termen mediu îl constituie crearea unor piețe eficiente de energie, a căror dezvoltare să fie realizată în mod durabil, în condiții de înaltă calitate și siguranță a alimentării cu energie, cu respectarea standardelor Uniunii Europene referitoare la utilizarea eficientă a energiei și la protecția mediului.

Din obiectivul principal decurg următoarele obiective derivate:

a) încadrarea evoluției sectorului energetic în dezvoltarea durabilă a economiei României, folosirea coerentă și optim direcționată a mecanismelor specifice economiei de piață în curs de structurare și consolidare;

b) interconectarea Sistemului electroenergetic național cu Sistemul Uniunii Europene pentru coordonarea transportatorilor de electricitate (UCTE);

c) asigurarea unor surse stabile și diversificate de aprovizionare cu resurse energetice și formarea stocurilor necesare pentru funcționarea în deplină securitate a sistemului energetic;

d) diminuarea influenței negative a proceselor energetice asupra mediului;

e) corelarea (prin legi, reglementări și măsuri administrative) a sectorului hidroenergetic cu cel al gospodăririi apelor și apărării împotriva inundațiilor;

f) dezvoltarea tehnologică a întregului lanț energetic: resurse naturale—producție—transport—distribuție—consum;

g) completarea și perfecționarea cadrului instituțional, inclusiv legislativ;

h) promovarea neechivocă a mecanismelor concurențiale pe piața energiei.

Strategia energetică este concepută în 3 direcții:

a) deblocarea financiară a sectorului energetic;

b) demararea privatizării în subsectorul de distribuție și apoi de producere a energiei electrice;

c) asigurarea funcționării și dezvoltării stabile pe termen mediu a sectorului energetic, prin stimularea investițiilor noi.

Introducerea graduală a mecanismelor de piață în sector va fi corelată cu reforma generală a sistemului instituțional și cu restructurarea economiei naționale în ansamblu.

4.2. Condiționalități, opțiuni posibile și decizii necesare pentru identificarea, evaluarea și minimizarea riscurilor strategiei energetice

4.2.1. Condiționalități

Există o intercondiționalitate fundamentală între strategia energetică a țării și Strategia națională de dezvoltare economică a României. În acest sens ar putea fi date ca exemple nivelul de creștere economică, care asigură în mare măsură resursele financiare necesare în vederea dezvoltării energetice naționale, precum și atingerea unui nivel de trai care să permită acceptabilitatea socială a prețurilor și a tarifelor la purtătorii de energie. Reciproc, gradul de succes în realizarea obiectivelor de integrare europeană și euroatlantică, în mod evident, condiționează atât strategia macroeconomică, cât și cea energetică.

Lucrarea ia în considerare, în conformitate cu obiectivele stabilite în Programul de guvernare pentru integrarea României în structurile Uniunii Europene.

Desfășurarea, în corelare cu programele preconizate, a proceselor de restructurare și privatizare din economia națională, inclusiv din sectorul energetic, condiționează acooperarea necesarului de fonduri de investiții și costuri sociale pentru asigurarea dezvoltării durabile atât la nivel național, cât și la nivelul sectorului energetic. Metoda majorării capitalului de către un investitor strategic, printre diferite alte metode posibile, poate fi de dorit în comparație cu simpla vânzare de active.

Un cadru de reglementare stabil, transparent și echitabil asigură credibilitate și reprezintă o condiționalitate pentru asigurarea resurselor financiare necesare în vederea dezvoltării durabile a României. Viabilitatea agenților economici din sectorul energetic va fi determinată în mod esențial de reducerea arrieratelor înregistrate în raport cu furnizorii de purtători de energie.

Strategia energetică a României depinde de nivelul internațional al prețurilor la resursele energetice și în primul rând de cel al țițeiului, a cărui estimare se bazează pe cotațiile internaționale.

Dimensionarea corectă a consumurilor energetice atât la agenții economici, cât și la populație este determinată de perfecționarea tehnologiilor, precum și de îmbunătățirea sistemelor de măsurare și de gestiune a consumurilor energetice.

4.2.2. Opțiuni și decizii

În cadrul strategiei energetice o opțiune importantă se referă la gradul de liberalizare a pieței purtătorilor de energie. Integrarea în Uniunea Europeană impune creșterea gradului de liberalizare a acestor piețe, dar o liberalizare a lor fără o consolidare suficientă a agenților economici interni ar putea conduce la o reducere a pieței acestora, precum și la apariția unor investiții eșuate.

Gradul de liberalizare a pieței interne nu este strâns legat de realizarea securității energetice a țării. Aceasta depinde de gradul acceptabil politic privind dependența de importul de resurse care ar trebui să se mențină la 30—40%.

Energetica nucleară reprezintă, prin caracteristicile tehnologice ale soluției de echipare adoptate (centrala nucleară de tip CANDU) și prin indicatorii de performanță tehnico-economică, o soluție optimă pentru îndeplinirea cerințelor dezvoltării economice durabile și pentru satisfacerea cererii de energie electrică. Direcțiile strategice de dezvoltare a sectorului nuclear se înscriu în politica generală de dezvoltare a sistemului energetic cu costuri minime și răspund cerințelor de protecție a mediului și a populației.

La nivelul strategiei globale a sectorului energetic românesc o opțiune fundamentală constă în dirijarea eforturilor în dezvoltarea resurselor energetice sau în programe de conservare a energiei. Cel puțin în următorii 2 ani politica de conservare a energiei va fi o prioritate.

Starea actuală a instalațiilor din sectorul energetic impune fie aducerea acestora la nivelul tehnologic actual pe plan mondial, fie realizarea unor capacități noi atât în sectoarele de extracție și producție, cât și în cele de transport și distribuție. O opțiune importantă va fi adoptată în privința finalizării unor hidrocentrale aflate în stadii apropiate de punerea în funcțiune.

Dacă în ceea ce privește necesitatea unor tarife locale pentru energia termică opiniile sunt unanime, existența unor tarife uniforme pe țară pentru energia electrică, din considerente de coeziune socială, reprezintă o decizie politică care poate fi discutată la momentul potrivit.

Statul va continua să aibă un rol important în problematica conservării energiei, a realizării stocurilor strategice de petrol și/sau de produse petroliere, impuse de adoptarea acquisului comunitar. La nivel național, respectiv local va trebui să crească implicarea statului în implementarea politicii energetice adoptate, cu luarea în considerare a

principiului de subsidiaritate și în concordanță cu obiectivul strategic de integrare a României în structurile euro-atlantice.

4.3 Priorități ale strategiei pe baza evoluției macroeconomice și decizii de risc minim în alegerea opțiunilor

În concordanță cu evoluția macroeconomică definită în strategia națională cererea de energie finală va evolua într-un ritm mediu anual de circa 2,5% în perioada 2001—2004, iar energointensitatea economiei naționale se va reduce anual cu circa 3%. În aceste condiții consumul final de energie electrică (cererea de energie electrică la consumatori) va crește anual în medie cu circa 4%.

Totalul resurselor energetice primare necesare pentru acoperirea cererii de energie se estimează să fie cuprins în perioada 2001—2004 între 64,7 și 71,5 milioane tcc. Consumul final va atinge 45,6 miliarde kWh/an în 2004, iar producția brută de energie electrică, 56,6 miliarde kWh/an.

4.3.1. Asigurarea cu resurse primare

Conform unui scenariu realist de dezvoltare producția internă de țitei va fi de circa 6,6 milioane tone în 2004, iar cea de gaze naturale, de circa 14 miliarde m³.

Limita economică justificată a producției/consumului de lignit este de 27—29 milioane tone/an, pe termen mediu neîntrevăzându-se o creștere față de acest nivel. Utilizarea huilei energetice din Valea Jiului în centralele electrice este limitată de capacitățile existente și de costul ridicat de exploatare (încă subvenționat) la maximum 3,5 milioane tone/an.

Potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil reprezintă circa 40 miliarde kWh/an, în prezent fiind amenajat peste 40%. Sunt începute și se află în diferite stadii de realizare capacități hidroenergetice însumând un necesar de investiții pentru finalizare de circa 1,6 miliarde dolari S.U.A., din care circa 0,7 miliarde dolari S.U.A. reprezintă cota foloșinelor complexe.

Finalizarea Unității 2 a Centralei Nucleareoelectrice de la Cernavodă, prevăzută pentru anul 2005, va majora plafonul de utilizare a resurselor interne de combustibil nuclear pentru asigurarea integrală a consumului pe durata de viață a celor două unități.

Pentru acoperirea consumului intern de resurse energetice importurile vor ajunge în 2004 la 6 miliarde m³ gaze naturale și la 1,4 milioane tone păcură pentru termocentrale.

4.3.2. Producerea de energie electrică și termică

În domeniul producerii de energie electrică și termică este necesară finalizarea investițiilor privind punerea în funcțiune a unor capacități noi de peste 800 MW și reabilitarea și re tehnologizarea unor capacități însumând peste 6.500 MW. În perioada 2001—2004 se vor realiza următoarele proiecte:

— Finalizarea și punerea în funcțiune până în anul 2005 a Unității 2 a Centralei Nucleareoelectrice Cernavodă (700 MW, cu o investiție rămasă de executat de 700 milioane dolari S.U.A.); corelat cu finalizarea Unității 2, se va executa lucrarea privind reversibilitatea cascadei Slatina—Dunăre și a navigației pe acest sector prin racordarea cu fluviul Dunărea, prin Centrala Hidroelectrică Izlaz.

— Reabilitarea unor grupuri în termo- și hidrocentrale prin care se asigură creșterea eficienței și prelungirea duratei de viață a capacităților respective:

- în termocentrale va fi realizată până în 2004 reabilitarea a 6 grupuri însumând o putere de peste 1.280 MW (Deva, Brăila, Turceni, București-Sud); investiția rămasă de executat este de circa 240,0 milioane dolari S.U.A.;

- se va finaliza contractarea a 3 noi reabilitări cu atragere de fonduri externe de peste 250,0 milioane dolari S.U.A.: un grup în cogenerare de 150 MW, un grup de 210 MW și alte două grupuri în cogenerare de 50 MW;

- se vor re tehnologiza grupurile și va fi reabilitată ecluza de la Centrala Hidroelectrică „Porțile de Fier I”, se va reabilita Centrala Hidroelectrică Lotru și va începe re tehnologizarea centralelor „Porțile de Fier II”, Slatina—Dunăre și Bicaz. Aceste lucrări însumează peste 2.200 MW, respectiv circa 350 milioane dolari S.U.A., execuția lor depășind etapa 2001—2004;

- vor continua lucrările la centralele hidroelectrice aflate în construcție pentru o putere instalată de 183 MW cu o investiție rămasă de executat de peste 110 milioane dolari S.U.A.; va fi reevaluată situația celorlalte capacități nefinalizate însumând circa 900 MW, care necesită o investiție suplimentară de executat de aproximativ 1,6 miliarde dolari S.U.A., execuția lor depășind etapa 2004.

4.3.3. Transportul energiei electrice

În domeniul transportului energiei electrice, în perioada 2001—2004 se vor realiza următoarele proiecte însumând peste 400 milioane dolari S.U.A. Reabilitarea și modernizarea sistemului de transport—dispecer vor viza reabilitarea a circa 3.500 km linii electrice aeriene de 220 kV și 400 kV, dezvoltarea și modernizarea sistemului EMS/SCADA, realizarea sistemului de măsurare a energiei electrice și modernizarea sistemului de telecomunicații. Costul total al proiectului este de peste 230 milioane dolari S.U.A., din care peste 150 milioane dolari S.U.A. vor fi asigurați prin credite furnizate de B.E.R.D., B.E.I. și prin Programul E.C. PHARE. Alte proiecte considerate prioritare sunt realizarea liniei de 400 kV Arad—Oradea și a stației de 400 kV Oradea, întărirea interconexiunii cu UCTE prin realizarea unei noi LEA de 400 kV Oradea—Bekescsaba și reabilitarea unor stații de 400 kV și 220 kV, deosebit de importante pentru funcționarea sistemului.

4.3.4. Distribuția energiei electrice

În domeniul furnizării și distribuției energiei electrice se au în vedere pentru perioada 2001—2004 proiecte de

dezvoltare, reabilitare și modernizare însumând circa 340 milioane dolari S.U.A. În domeniul lucrărilor de electrificări rurale, care prevăd că energia electrică trebuie să pătrundă în toate locuințele din România, fondurile aferente programului însumează peste 150 milioane dolari S.U.A.

4.3.5. *Asigurarea cu resurse financiare*

Din totalul resurselor financiare necesare în vederea susținerii producției circa 55% vor fi alocate în sectorul petrol și gaze naturale, circa 41% în sectorul energetic, iar restul de 4% în sectorul cărbune. La nivel de sector circa 70% din resursele necesare în sectorul energetic vor fi acoperite din credite bancare, în timp ce în sectorul de petrol și gaze naturale circa 93% din resurse vor fi acoperite din surse proprii. Resursele pentru susținerea producției în sectorul cărbune vor fi acoperite în proporție de 25% prin alocații de la bugetul de stat.

Din totalul resurselor financiare necesare în vederea realizării programelor de investiții circa 75% vor fi alocate în sectorul energiei electrice și termice, în timp ce în sectorul petrol și gaze naturale vor fi alocate circa 20%. La nivel de sector circa 60% din resursele necesare în sectorul energetic vor fi acoperite din credite bancare externe, în timp ce în sectorul petrol și gaze naturale se remarcă faptul că circa 58% din resursele necesare vor fi acoperite din credite bancare externe, iar 42% din surse proprii. În sectorul cărbune resursele necesare în vederea realizării programelor de investiții vor fi, în principal, acoperite în proporție de 59% prin alocații de la bugetul de stat și în proporție de 24% din credite bancare externe.

Din totalul resurselor financiare necesare în vederea susținerii producției și realizării programelor de investiții circa 48% vor fi acoperite din credite bancare externe, circa 8,6% din credite bancare interne și circa 33% din surse proprii. Se mai remarcă faptul că în acoperirea necesarului de resurse numai 4,6% reprezintă cota-parte ce se va constitui prin alocări din Fondul special de dezvoltare a sectorului energetic și numai 5,8% prin alocări de la bugetul de stat.

4.3.6. *Decizii majore privind dezvoltarea pe termen lung*

Deciziile majore privind dezvoltarea pe termen lung a sectorului energetic vor fi corelate cu evoluțiile pe piața combustibililor, cu evoluția tehnologică și capabilitatea economiei românești.

Creșterea producției de energie electrică și termică pe gaze naturale va fi corelată cu evoluțiile producțiilor aferente perimetrelor din Marea Nordului, Rusia, zona Mării Caspice și Orientul Mijlociu și realizarea gazoductului din zona Mării Caspice către Europa Centrală și de Vest. Utilizarea cărbunelui energetic în scopul dezvoltării capacităților de producție, atragerea în sectorul minier a unor investiții de peste 250 milioane dolari S.U.A., iar pentru modernizarea și tehnologizarea capacităților de extracție din subteran, de peste 100 milioane dolari S.U.A.

Domeniul gazelor naturale

Principalele direcții pe termen mediu în domeniul gazelor naturale sunt:

- alocarea de resurse financiare pentru activitatea de cercetare-explorare în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței și gaze naturale și pentru asigurarea producției la nivelurile prognozate;

- siguranța alimentării cu gaze naturale prin reabilitarea și optimizarea sistemului de transport și a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, prin dezvoltarea capacității de înmagazinare subterană de la 1,4 miliarde m³ în anul 2000 la 3,5 miliarde m³ în anul 2004 și prin realizarea unor racorduri de interconectare regională, cum ar fi, spre exemplu, conexiunea Arad—Szeged.

Domeniul petrolului

În domeniul petrolului sunt importante o serie de acțiuni vizând:

- reabilitarea și dezvoltarea sistemului național de transport și depozitare a țițeiului și produselor petroliere (inclusiv promovarea unor reglementări specifice);

- inițierea de contacte în vederea stabilirii unor acorduri care să susțină realizarea oleoductului Constanța—Trieste.

Domeniul utilizării eficiente a energiei

În domeniul utilizării eficiente a energiei și folosirii resurselor regenerabile vor fi lansate o serie de proiecte, cum ar fi:

- realizarea Observatorului Energetic Național (O.E.N.), având drept scop sinteza datelor privind producția și consumul de energie, calcularea indicatorilor energetici, pornindu-se de la o bază de date unică, veridică și performantă, și corelarea datelor naționale și internaționale privind producția și consumul de energie;

- îmbunătățirea managementului energetic vizând crearea condițiilor necesare pentru formarea și asigurarea autorității persoanelor calificate pentru gestiunea energiei la consumatorii industriali;

- utilizarea rațională a energiei electrice și a gazelor naturale în industrie;

- realizarea zonelor demonstrative de eficiență energetică la Ploiești și Craiova printr-o finanțare susținută de Guvern, Uniunea Europeană și Global Environment Fund (GEF);

- înfăptuirea programului național de reglare și controlare a energiei termice pentru consumatorii racordați la sistemele de termoficare urbană, prin cooperare cu Uniunea Europeană;

- realizarea Fondului Român pentru Eficiență Energetică, pentru susținerea proiectelor de investiții, prin cooperare cu GEF și Banca Mondială; promovarea programului de reducere a costului energiei termice pentru

populația din zonele montane, prin înlocuirea combustibilului lichid cu biomasă;

— extinderea programului de investiții început prin cooperarea cu B.E.R.D. și vizând extinderea reabilitării rețelelor de termoficare și în alte orașe;

— aplicarea directivelor Uniunii Europene pentru echipamente electrocasnice și cazane de capacitate mică.

Concluzii:

Obiectivul principal:

• crearea unor piețe eficiente de energie, a căror dezvoltare durabilă să fie realizată în condiții de înaltă calitate și siguranță a alimentării cu energie, de utilizare eficientă a energiei și de protecție a mediului.

Obiectivele derivate:

• încadrarea evoluției sectorului energetic în dezvoltarea durabilă a economiei României;

• interconectarea SEN cu sistemul UCTE;

• asigurarea unor surse diversificate de resurse energetice și formarea stocurilor pentru funcționarea sigură a SEN;

• corelarea legislativă a sectorului hidroenergetic cu cel al gospodăririi apelor și al apărării împotriva inundațiilor;

• dezvoltarea tehnologică a întregului lanț energetic;

• completarea și perfecționarea cadrului instituțional și legislativ;

• promovarea neechivocă a mecanismelor concurențiale pe piața de energie.

Directiile fundamentale de acțiune:

• deblocarea financiară a sectorului energetic;

• asigurarea funcționării și dezvoltării stabile pe termen mediu;

• demararea privatizării.

Condiționalități:

• Desfășurarea restructurării și privatizării în sectorul energetic condiționează acoperirea necesarului de fonduri de investiții și costuri sociale.

• În anumite situații majorarea substanțială a capitalului și a cotei de investiții strategice este de dorit în comparație cu simpla vânzare de active.

Un cadru de reglementare stabil, transparent și echitabil asigură credibilitate.

• Viabilitatea agenților economici din sectorul energetic este determinată de reducerea arieratelor.

• Strategia energetică a României depinde de cotațiile internaționale ale resurselor energetice.

Opțiuni posibile:

• Gradul de liberalizare a pieței purtătorilor de energie	Mult	Puțin
• Dezvoltarea pe scară largă a sectorului energetic nuclear:	Da	Nu
• Programul de investiții pentru susținerea sectorului	Cărbune (intern)	Gaze naturale (import)
• Creșterea eficienței instalațiilor din sectorul energetic	Reabilitare și re tehnologizare	Capacități noi

Priorități pe termen mediu privind asigurarea cu resurse financiare

Din totalul resurselor financiare necesare în vederea susținerii producției circa 55% vor fi utilizate în sectorul de petrol și gaze naturale. Pentru susținerea producției în sectorul energiei electrice și termice, inclusiv pentru acoperirea importurilor de păcură și gaze naturale de către Societatea Comercială „Termoelectrica” — S.A., vor fi utilizate circa 41% din totalul de resurse financiare. Restul de 4% din resurse vor fi folosite pentru susținerea producției interne de cărbune energetic. La nivel sectorial circa 70% din resursele necesare sectorului energiei electrice și termice vor fi asigurate prin credite bancare, iar în sectorul de petrol și gaze naturale circa 93% din resurse vor fi acoperite din surse proprii. În sectorul minier 25% din resurse vor fi acoperite prin alocații de la bugetul de stat, iar restul din surse proprii.

Din totalul resurselor financiare necesare în vederea realizării programelor de investiții circa 75% vor fi utilizate în sectorul energiei electrice și termice, în timp ce în sectorul de petrol și gaze naturale vor fi folosite circa 20%. La nivel de sector circa 60% din resursele necesare sectorului energiei electrice și termice vor fi acoperite prin credite bancare externe, în timp ce în sectorul de petrol și gaze naturale resursele necesare vor fi acoperite în proporție de 42% din surse proprii și 58% din credite bancare externe. În sectorul minier circa 59% din resursele pentru investiții vor fi acoperite prin alocații bugetare, iar circa 24% din credite bancare externe.

Decizii privind dezvoltarea pe termen lung:

• creșterea producției de resurse energetice primare;

• creșterea capacităților de stocare;

• dezvoltarea comerțului transfrontalier;

• utilizarea eficientă a energiei și folosirea resurselor regenerabile.

CAPITOLUL 5

Politici, instrumente și resurse necesare pentru realizarea principalelor obiective ale Strategiei energetice naționale**5.1. Mecanismele de creare, funcționare și dezvoltare a piețelor deschise de energie****5.1.1. Piața resurselor de energie primară**

- Petrol — consolidarea mecanismelor concurențiale în zonele de extracție, rafinare, distribuție și import
- Gaze naturale — crearea și dezvoltarea mecanismelor concurențiale de extracție, stocare, distribuție și import
- Cărbune — consolidarea capacităților viabile și de perspectivă, precum și reducerea costului cărbunelui pentru a fi competitiv pe piață
- Combustibil nuclear — susținerea dezvoltării și eficiențării capacităților în vederea creșterii competitivității față de import

5.1.2. Piețele energiei electrice și termice

Piața energiei electrice va evolua spre o piață deschisă transnațională și integrată cu piața energetică a Uniunii Europene în principal. Piața energiei termice rămâne într-un sens o piață locală ce va evolua în sensul demonopolizării locale. Formarea și consolidarea piețelor de energie electrică și termică sunt susținute de continuarea procesului de restructurare și începerea privatizării companiilor de producere și distribuție.

Piața angro de energie electrică funcționează prin aranjamente comerciale între participanți privind energia electrică și serviciile asociate, fiecare participant fiind în drept să fie plătit strict pentru activitatea prestată.

La nivelul producătorilor și furnizorilor piața devine treptat concurențială, iar pentru activitățile de transport și distribuție ea rămâne pe deplin reglementată. Accesul pe piață se face prin acordarea de autorizații și licențe. Piața contractelor, cu prețuri și cantități reglementate, funcționează în paralel cu piața concurențială a contractelor bilaterale negociate și a vânzărilor și cumpărărilor de pe piața spot. Orice participant la piață, deținător de licență, este îndreptățit să aibă acces reglementat (RTPA) la rețelele de transport și de distribuție. Consumatorii eligibili își pot alege furnizorul de energie electrică, cu care încheie contracte bilaterale negociate (cantități și prețuri).

Pentru anul 2000 gradul inițial de deschidere a pieței de energie electrică a fost stabilit la 10%, ulterior fiind sporit la 15%. Se preconizează creșterea gradului de deschidere la cel puțin 30% până în anul 2004.

Va fi dezvoltată piața concurențială a serviciilor de sistem energetic cu impact semnificativ asupra siguranței SEN și asupra calității serviciului de alimentare cu energie.

Piața de energie termică (abur și/sau apă fierbinte) se constituie la nivelul localităților și al zonelor industriale

adiacente. Activitățile de transport și de distribuție a energiei termice vor rămâne reglementate.

5.1.3. Crearea pieței de servicii energetice și creșterea rolului Agenției Române pentru Conservarea Energiei

Se vor lua măsuri pentru crearea unei piețe de servicii energetice, în special în zona consumatorilor, având ca scop reducerea intensității energetice prin utilizarea eficientă a energiei, simultan cu reducerea emisiilor poluante și a impactului negativ asupra mediului. Recent a intrat în vigoare Legea nr. 199/2000 privind utilizarea eficientă a energiei, care sporește rolul Agenției Române pentru Conservarea Energiei în activitățile menționate anterior.

5.2. Privatizarea sectorului energetic

Marile cerințe de finanțare a sectorului energetic și realizarea capacității concurențiale fac necesară accelerarea privatizării activităților de distribuție și producere a energiei. Distribuția poate fi privatizată integral, în timp ce producția în termocentrale va putea fi privatizată în proporție de 25–40%. În acest interval investitorii privați pot desfășura și un număr semnificativ de proiecte hidro- noi. Ritmul și metodele de privatizare trebuie să asigure realizarea unor venituri acceptabile pentru obiectivele energetice alese, consolidarea siguranței energetice și îndeplinirea obiectivelor postprivatizare (competitivitatea, modernizarea infrastructurii, întărirea viabilității financiare și a capacității concurențiale pe piață a agenților economici) și de protecție socială.

Privatizarea va putea rezolva probleme de finanțare a investițiilor, consolidarea guvernantei corporative și a unui management performant, intrarea pe terțe piețe. Necesitatea recuperării capitalului privat investit va putea duce însă într-o primă etapă la creșterea tarifelor și la nevoia garantării de către stat a recuperării investițiilor de capital.

În domeniul producerii de energie electrică și termică, pe baza unor analize financiare ale rezultatelor centrelor de cost, se vor externaliza acele activități care induc pierderi și care nu prezintă perspectiva unei viitoare redresări. Investitori români și străini vor fi atrași în realizarea în comun cu producătorii de energie electrică în termo- și hidrocentrale de societăți mixte în care părțile să participe cu acțiuni. Unele centrale electrice de termoficare sau termice vor fi transferate la administrația locală sau vor fi transformate în societăți comerciale la care Societatea Comercială „Termoelectrică” — S.A. să poată deține acțiuni. Se are în vedere privatizarea a două societăți de producere pe an. O parte dintre hidrocentralele în curs de execuție pot fi concesionate în sistem BOT (Built-Operate-Transfer) și cu costuri îngropate.

Privatizarea sectorului de distribuție a energiei electrice va putea demara în anul 2002, după o pregătire prealabilă corespunzătoare, cu privatizarea a două companii regionale de distribuție, separate din actuala societate de distribuție.

Modalitățile de atragere a capitalului privat vor ține seama de concluziile studiului PHARE referitor la această problemă. În mod similar se va proceda și în domeniul distribuției gazelor naturale, până în anul 2004 dorindu-se inițierea privatizării a două dintre societățile de distribuție.

Pentru privatizarea Societății Naționale a Petrolului „Petrom” — S.A. au fost reluate discuțiile cu consultantul desemnat pentru derularea acestui proces. Sunt vizate identificarea celor mai bune metode de privatizare, precum și stabilirea momentului propice pentru derularea efectivă a procesului de privatizare.

5.3. Cooperarea internațională

Dezvoltarea și modernizarea sectorului energetic au nevoie în mod esențial de suportul proceselor de cooperare internațională. La nivelul instituțiilor sunt fundamentale asistența tehnică și transferul de know-how pentru crearea, perfecționarea și armonizarea legislației primare și secundare cu cea a Uniunii Europene. La nivelul agenților economici este necesară coordonarea dintre instituțiile statului și companii, pentru susținerea intereselor economice ale sectorului prin mecanismele cooperării regionale și bilaterale.

Ca priorități vor fi susținute proiecte vizând interconectarea la rețelele electroenergetice internaționale, interconectarea la UCTE, proiectele pentru dezvoltarea sectoarelor petrol și gaze naturale, precum și crearea unei piețe regionale a energiei electrice. O altă direcție prioritară o constituie reducerea poluării mediului, inclusiv a poluării transfrontaliere, și de aici promovarea conceptului de implementare în comun (joint implementation) și valorificarea potențialului existent în România, relativ la comerțul cu emisii.

Direcțiile principale de cooperare internațională sunt strâns legate de procesul de integrare în Uniunea Europeană. În acest context vor fi dezvoltate cu prioritate proiectele comune cu Ungaria și vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu Bulgaria, Ucraina și Iugoslavia. Cooperarea internațională în plan comercial va trebui să aibă în vedere și interesele economice de export de energie electrică din România în țările terțe.

5.4. Cercetare, dezvoltare și diseminare tehnologică (R, D&D)

Direcțiile esențiale în care trebuie orientate eforturile care vor fi susținute în acest domeniu, precum și cele mai importante dintre temele aferente sunt, în principal, următoarele:

- sisteme de energie mai curate;
- energie eficientă și sigură — conservarea energiei în procesul de producție, transport, distribuție și utilizare;
- formarea și dezvoltarea pieței de energie — sisteme informatice avansate de monitorizare, de automatare și protecție, de proces și de gestiune;
- eficiența energiei și resurse regenerabile de energie;
- utilizarea eficientă și sigură a energiei nucleare și dezvoltarea durabilă;

- asigurarea protecției mediului și a populației contra radiațiilor ionizante.

Strategia în R, D&D în domeniul energetic va permite diferențierea subsectoarelor de tradiție și cu rezultate deosebite, unde se pot aplica „strategii tari” sau chiar „de străpungere”, de acele subsectoare în care se recomandă promovarea unor „strategii de contact” cu R, D&D din țările dezvoltate.

5.5. Restructurare. Perfecționarea guvernantei corporative

Restructurarea sectorială va cuprinde restructurarea companiilor și societăților naționale sau a societăților comerciale din sector. Restructurarea se va încheia pe termen scurt/mediu, după care evoluția agenților economici va fi consecința mecanismelor economice, a privatizării și proceselor de achiziții și fuziuni. Procesul de restructurare va succeda definirii și implementării mecanismelor de piață și aranjamentelor comerciale aferente, într-un cadru juridic stabil și clar, nivelului de concurență dorit, fără a exercita presiuni suplimentare asupra tarifului sau asupra garanțiilor guvernamentale și bugetului de stat. Restructurarea va conduce la consolidarea companiilor respective și nu va afecta siguranța energetică a țării și nici nu va determina apariția unor investiții eșuate în proporție însemnată. În acest context, în domeniul producerii de energie electrică și termică va fi avută în vedere reorganizarea Societății Comerciale „Termoelectrica” — S.A. ca societate cu două entități distincte. La orizontul anului 2002 Societatea Comercială „Termoelectrica” — S.A. va dispărea, iar cele două entități vor deveni societăți independente. Concomitent va continua trecerea graduală a unor centrale de cogenerare în obiectul de activitate al unor societăți municipale, corelat cu aplicarea unor tarife la energia termică diferențiate local. În domeniul distribuției de energie electrică va avea loc reorganizarea Societății Comerciale de Distribuție și Furnizare a Energiei Electrice „Electrica” — S.A. în 8 sucursale regionale și o sucursală rezultată din externalizarea activităților suport. În sectorul de gaze naturale reorganizarea va duce, din necesitatea eliminării suprapunerilor existente în domeniile de activitate aferente, la transformarea societăților comerciale „Depogaz” — S.A. și „Exprogaz” — S.A. într-o singură societate.

Indiferent de forma efectivă juridică de organizare, delimitarea costurilor pe centre de cost și de profit, eliminarea subvențiilor mascate prin îngrădiri de piață („ring-fencing”) adecvate sunt necesare.

Guvernanta corporativă eficientă va fi realizată definitiv prin privatizare și aportul de management performant, cu precădere în domeniul comercial și financiar. Deoarece statul va continua să exercite rolul de proprietar, temporar, în cazul proprietății private a statului și de lungă durată în cazul proprietății publice, guvernanta corporativă trebuie perfecționată și în cazul unităților din proprietatea statului. Vor fi întărite autonomia efectivă de gestiune a conducerii executive și stabilitatea acesteia și vor fi eliminate

ingerințele politicului în activitatea curentă de gestiune economică.

5.6. Resursele umane

În perspectiva creșterii investițiilor și deci a productivității tendința generală va consta în reducerea numărului de personal și apropierea de indicatorii de performanță din Uniunea Europeană. Acest proces ridică trei aspecte:

- necesitatea de susținere a perfecționării profesionale. Un accent deosebit trebuie pus pe creșterea valorii manageriale a cadrelor de conducere;
- susținerea unui proces de protecție activă și un adecvat acompaniament social pentru cei care vor fi disponibilizați;
- motivarea personalului cu pregătire specifică (calificat și autorizat (licențiat)).

Pentru susținerea deciziilor de schimbare în sectorul energetic se va asigura un dialog permanent cu salariații și cu organizațiile sindicale reprezentative, în vederea informării acestora asupra obiectivelor planificate și rezultatelor obținute.

5.7. Sistemul de prețuri, tarife, taxe și impozite

În politica tarifară se va trece de la administrarea prețurilor și tarifelor de către stat la sistemul autorităților de reglementare autonome. Metodologiile pentru stabilirea tarifelor reglementate atât pentru energia electrică, cât și pentru cea termică se vor baza în viitor pe costurile marginale corect fundamentate ale activităților de producere, transport, distribuție și furnizare. Alinierea la legislația europeană impune viitoarea amendare a tarifelor cu costurile externe, care reflectă în principal impactul asupra mediului natural și economic și introducerea unor opțiuni stimulative pentru dezvoltarea de proiecte de eficiență energetică sau de utilizare a surselor regenerabile.

Tariful la energia electrică pentru populație va continua să fie uniform la nivel național, în primul rând din considerente de coeziune socială. După anul 2004 trecerea la mecanisme perfecționate de piață ar putea face necesară revederea acestui principiu și introducerea de tarife diferențiate pentru consumatorii finali.

Se vor generaliza tarifele locale la energia termică, diferențiate pe durate de utilizare a puterii termice maxime pentru agenții economici, astfel încât la schimbări de comportament datorate procesului tehnologic să nu se producă abateri mari ale prețului mediu de revenire.

Pentru domeniul hidrocarburilor vor fi analizate reducerea subvențiilor încrucișate industrie—populație, în „coș” mai echilibrat, gaze din țară – gaze din import, și stabilirea unor tarife mai ridicate pentru transport și distribuție, care să permită reabilitarea în mai mare măsură a rețelelor.

5.8. Protecția mediului

Actuala lucrare încearcă să alinieze România pe termen mediu și lung cu țările Uniunii Europene în privința principalelor prevederi referitoare la impactul energiei asupra

mediului. Reducerea impactului proceselor energetice asupra mediului și apropierea României de normele prevăzute în acest domeniu de reglementările Uniunii Europene urmează să se realizeze prin lucrările de reabilitare și modernizare menționate, ecologizarea haldelor de zgură și cenușă, monitorizarea continuă a calității mediului în zona marilor obiective energetice, reabilitarea solurilor poluate și redarea terenurilor în circuitul agricol, reducerea emisiilor de noxe la rafinării și minimizarea pierderilor, refacerea ecologică a unor zone petrolifere și prin reducerea riscului în operare. Finalizarea și punerea în funcțiune a Unității 2 de la Centrala Nuclearoelectrică Cernavodă vor contribui semnificativ la procesul de reducere a impactului sectorului energetic asupra mediului. De asemenea, în domeniul petrolifer urmează să se producă benzine și motorine ecologice și să se continue elaborarea de norme și reglementări pentru stabilirea condițiilor de introducere pe piață a unor produse petrolifere în conformitate cu standardele Uniunii Europene. În sectorul extractiv se vor urmări monitorizarea, prevenirea și reducerea impactului asupra mediului, precum și reabilitarea zonelor miniere dezafectate.

Sectorul energetic poate și trebuie să beneficieze de oportunitatea creată de potențialul de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, prin mecanismele flexibile promovate de Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, ratificat de România prin Legea nr. 3/2001. Valorificarea acestui potențial prin proiecte „implementate în comun” sau „comerț cu emisii” este o importantă sursă de finanțare a procesului de eficientizare și dezvoltare durabilă a sectorului energetic. Compatibilitatea cu mediul pentru produsele și tehnologiile energetice este parte integrantă a competitivității acestora.

Concluzii:

- Dezvoltarea piețelor concurențiale de purtători de energie se va face treptat. Consolidarea acestora va fi susținută de continuarea restructurării și de începerea privatizării companiilor de producere și distribuție.
- Deschiderea pieței trebuie să conducă la creșterea competitivității economiei naționale fără afectarea în mod negativ a consumatorilor captivi.
- Va fi creată piața de servicii energetice în scopul reducerii intensității energetice prin utilizarea eficientă a energiei.
- Marile cerințe de finanțare a sectorului energetic și realizarea capacității concurențiale într-o piață la nivelul Uniunii Europene impun accelerarea privatizării.
- Privatizarea va putea rezolva probleme de finanțare a investițiilor, consolidarea guvernării corporative și a unui management performant, precum și intrarea pe țările terțe.
- Continuarea și amplificarea cooperării energetice depind de exigențele comerciale și, respectiv, de cele ale funcționării interconectate cu UCIE.

• Consolidarea componentei de protecție a mediului în eficientizarea și dezvoltarea durabilă a sectorului energetic.

CAPITOLUL 6

Cadrul instituțional și legislativ

Cadrul legislativ al sectorului energetic, care a fost creat până în prezent, va fi completat și perfecționat prin aprobarea prin lege a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 63/1998 privind energia electrică și termică.

În decurs de 3 luni, în cadrul Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei — ANRE și al Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale (ANRGN) se vor reglementa suprapunerile legislative și se va acționa, urmărindu-se autonomia și independența acestora.

Vor fi elaborate și promovate o lege care să permită valorificarea serviciilor implicite ale amenajărilor complexe în sistemul gospodăririi apelor și protecției împotriva inundațiilor, precum și o lege privind stocurile de siguranță de țiței și/sau produse petroliere.

Vor fi promovate proiectele de modificare a Legii petrolului și Legii minelor, precum și o nouă lege a energiei electrice și termice. Va fi definitivată punerea în aplicare a hotărârilor Guvernului nr. 138/2000 și nr. 627/2000 privind continuarea procesului de restructurare în sectorul energetic și elaborarea celorlalte hotărâri ale Guvernului referitoare la viitoarele structuri organizatorice în domeniul energetic.

Dezvoltarea instituțională va acționa în direcția întăririi capacității instituționale a Ministerului Industriei și Resurselor în domeniul energiei, pe linia elaborării de strategii, politici, legislație primară, controlului, a dezvoltării Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale (ANRGN), a consolidării sistemului independent de reglementare și a guvernantei echilibrate a Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei — ANRE, Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale (ANRGN), Agenției Naționale pentru Resurse Minerale, Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare și Agenției Române pentru Conservarea Energiei și a asigurării unei structuri instituționale pentru gestionarea stocurilor strategice de țiței și/sau produse petroliere, conform cerințelor Uniunii Europene.

Cadrul legislativ va clarifica pe deplin regimul proprietății. Vor fi eliminate neconcordanțele dintre Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia și Legea nr. 219/1998 privind regimul concesiunilor, astfel încât să fie înlăturate dificultățile de finanțare a activităților operaționale și de dezvoltare aferente proprietății publice.

Concluzii:

• Cadrul legislativ al sectorului energetic existent în prezent va fi completat și perfecționat prin promovarea de către Ministerul Industriei și Resurselor a unor proiecte de

acte normative adecvate. Acestea vor clarifica pe deplin și regimul proprietății.

• Politica energetică și legislația aferentă vor intra mai accentuat în procesul de racordare la politicile comunitare și de armonizare cu acquisul comunitar.

• Dezvoltarea instituțională va urmări crearea și perfecționarea funcționării eficiente a instituțiilor care asigură realizarea rolului statului.

CAPITOLUL 7

Concluzii finale

Necesitatea elaborării acestei lucrări a apărut ca urmare a corectivelor din Programul de guvernare al noului Cabinet în „Strategia economică a României pe termen mediu” și Planul de acțiune guvernamental pe perioada până în anul 2004, convenite cu Comisia Uniunii Europene.

În contextul evoluțiilor semnificative pe plan european și al tendințelor conturate de Cartea verde a Comisiei Uniunii Europene „Spre o strategie europeană pentru siguranța în alimentare cu energie” au fost identificate următoarele principii general valabile:

• Integrarea în Uniunea Europeană nu poate avea loc fără realizarea unei creșteri economice accelerate, stabilă și de durată, cu ritmuri superioare mediei comunitare.

• Creșterea economică nu este un deziderat, ci o necesitate primordială.

• Integrarea industriei energetice în structurile europene impune dezvoltarea durabilă a sectorului energetic.

• Remodelarea și restructurarea industriei energetice în special constituie un obiectiv major al procesului de reformă a economiei naționale.

• Se impun accelerarea privatizării în sectorul energetic și crearea unor structuri cu capacitate concurențială sporită.

• Intensificarea efortului investițional reprezintă o necesitate vitală.

Prezenta lucrare se încadrează în „Strategia de dezvoltare energetică de perspectivă a României” și urmărește să pregătească luarea unor decizii în alternativele pe care le are la dispoziție țara noastră.

Definitivarea strategiei și politicilor energetice necesită în esență decizii privind:

— acceptarea unui import maxim de 40% pe ansamblul purtătorilor de energie, din considerente de siguranță în alimentare;

— pornindu-se de la decizia precedentă, stabilirea evoluției gradului de liberalizare a pieței de energie electrică, respectiv de gaze naturale;

— precizarea soluției optime de restructurare în domeniul producției de energie electrică și termică, al gazelor naturale și cărbunelui;

— alegerea opțiunii de privatizare și alocarea fiecăruia dintre sectoarele energetice;

— stabilirea raportului optim dintre opțiunea gaze naturale din import și opțiunea cărbunii și petrolului, cu considerarea înăspririi reglementărilor de protecție a mediului;

— menținerea unor tarife uniforme pe țară pentru energia electrică, din considerente de coeziune socială;

— intensificarea efortului investițional atât la purtătorii de energie, cât și pe întregul lanț producție—transport—distribuție.

În vederea aducerii la îndeplinire a strategiei energetice pe următorii 4 ani și a planului de acțiune elaborat se desprind concluziile prezentate în continuare:

— Siguranța în alimentarea cu energie electrică și termică a țării este condiționată de realizarea unui import de maximum 40% pe ansamblul purtătorilor de energie (gaze naturale, păcură și cărbune superior).

— Finalizarea Unității 2 de la Centrala Nuclearelectrică Cernavodă se înscrie ca prioritate în politica generală de dezvoltare a sistemului energetic cu costuri minime și răspunde, prin soluția tehnologică adoptată, cerințelor de protecție a mediului.

— Finalizarea de investiții de punere în funcțiune a unor capacități hidroenergetice însumând peste 900 MW. Fondurile necesare însumează circa 1,0 miliarde dolari S.U.A.

— Realizarea programelor de investiții din sectorul de producere a energiei electrice și termice reprezintă un efort financiar de peste 2,8 miliarde dolari S.U.A.

— Reabilitarea și modernizarea Sistemului național de transport al energiei electrice și realizarea conexiunilor în vederea interconectării la UCTE însumează circa 450 milioane dolari S.U.A.

— Proiectele de dezvoltare și modernizare a sectorului de distribuție a energiei electrice însumează circa 335 milioane dolari S.U.A. Fondurile aferente susținerii programului de electrificări rurale însumează circa 150 milioane dolari S.U.A.

— Realizarea programului de utilizare eficientă a energiei vizând proiecte de dezvoltare instituțională, tehnice aplicative și de preluare a reglementărilor Uniunii Europene în acest domeniu reprezintă un efort financiar de circa 1.250 milioane lei și 3 milioane dolari S.U.A.

— Se impune demararea de urgență a procesului de privatizare în sectoarele de producere și distribuție a energiei electrice.

— Privatizarea va permite finanțarea investițiilor, consolidarea guvernantei corporative și a unui management performant, intrarea pe terțe piețe.

— Dezvoltarea piețelor concurențiale de purtători de energie se va face treptat. Va fi creată piața de servicii energetice în scopul reducerii intensității energetice prin utilizarea eficientă a energiei.

— Continuarea și amplificarea cooperării internaționale în domeniul energetic depind de exigențele comerciale și, respectiv, de cele ale funcționării interconectate cu UCTE.

— Consolidarea componentei de protecție a mediului în eficientizarea și dezvoltarea durabilă a sectorului energetic.

— Pe baza unor analize financiare, a rezultatelor centrelor de cost va continua externalizarea activităților care induc pierderi și care nu prezintă perspective de redresare viitoare, în vederea consolidării procesului de restructurare a societăților din sectorul energetic. Cadrul legislativ al sectorului energetic va clarifica pe deplin regimul proprietății.

— Politica energetică și legislația aferentă vor intra mai accentuat în procesul de racordare la politicile comunitare și, respectiv, de armonizare cu acquisul comunitar.

— Dezvoltarea instituțională va urmări crearea și perfecționarea funcționării eficiente a instituțiilor care asigură realizarea rolului statului.

Regia Autonomă Monitorul Oficial

în pas cu timpul

Centrul pentru relații cu publicul
Șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sector 5, București
Tel.: 411.58.33 E-mail: multimed@bx.logicnet.ro
Fax: 410.77.36 Website: www.monitoruloficial.ro

PROMPT, COMOD, MODERN

Un alt mod de a te informa - prompt, comod, modern - prin **procurarea electronică** a Monitorului Oficial al României atât în sistem abonament, cât și selectiv, a anumitor numere ale Monitorului Oficial al României sau acte normative.

OPERATIVITATE

Transmiterea Monitorului Oficial al României se face prin **e-mail, zilnic**, pe măsura apariției acestuia, intrându-se în posesia lui în ziua tipăririi.

Fiecare Monitor Oficial este cuprins într-un fișier de tip PDF și se citește cu Acrobat Reader, ceea ce înseamnă că pentru a recepționa și a utiliza informația legislativă vă este suficient contul de e-mail și Acrobat Reader, aplicație ce se poate lua **gratuit** de pe Internet (www.adobe.com).

ACCESIBILITATE

Prețul unui abonament **anual** la Monitorul Oficial al României, **Partea I și Partea I numere bis** - Legi, decrete, hotărâri și alte acte - este de **156 USD** pentru un echipament de tip server sau monopost.

În condițiile în care dispuneți de **rețea**, pentru fiecare utilizator final contravaloarea prestației este de **6 USD/lună**, acordându-se o **reducere de 20%** pentru o rețea cu mai mult de cinci stații de lucru.

Prețul unui abonament **anual** la Monitorul Oficial al României, **Partea a II-a** - Dezbateri parlamentare - este de **132 USD**.

Prețul unui abonament **anual** la Monitorul Oficial al României, **Partea a III-a** - Publicații și anunțuri - este de **48 USD**.

Prețul unui abonament **lunar** la Monitorul Oficial al României, **Partea a VI-a** - Achiziții publice - este de **13 USD/lună**.

Abonamentele se pot încheia pe orice perioadă a anului calendaristic, prețul reducându-se în mod proporțional.

DIVERSITATE

Prin aceleași mijloace multimedia (e-mail, CD, dischete):

- monitoarele oficiale aferente oricărui an din perioada **1995 - 2000 (62 USD/an)**
- **selecții de monitoare oficiale, Partea I, Partea a II-a, Partea a III-a, Partea a V-a, Partea a VI-a (0,08 USD/pag.)**
- **selecții din monitoarele oficiale a diferitelor acte normative (0,10 USD/pag.)**
- lucrarea editată de R.A.M.O. "Actele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I - 22 decembrie 1989 - 31 ianuarie 2001" (15 USD)

Prețurile includ T.V.A.

Plata se face în lei, la cursul de schimb (B.N.R.) din ziua efectuării plății.

COLECȚII TEMATICE pe suport electronic

Legislație privind jocurile de noroc.....	2,3 USD
Legislație în domeniul asistenței medicale.....	7,8 USD
Legislație privind normele de medicina muncii.....	3,5 USD
Legislație privind dezvoltarea regională a României și regimul zonelor defavorizate.....	3,7 USD
Legislația viei și vinului*.....	4,3 USD
Reglementări privind circulația pe drumurile publice.....	2,3 USD
Legislație în domeniul silviculturii și protecției vânatului*.....	9,1 USD
Legislație privind investițiile directe și dezvoltarea activității economice*.....	0,7 USD
Reglementări privind concesionările în domeniul sanitar-veterinar.....	1,4 USD
Impozitul pe venit.....	6,1 USD
Reglementări privind locuința - ediția a II-a.....	7,8 USD
Sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale.....	3 USD
Circulația rutieră.....	20 USD

COLECȚII TRILINGVE pe suport electronic

	Preț în USD/versiune		
	română	franceză	engleză germană rusă
Contractul de management. Selecționarea și numirea managerilor*.....	1,6	3,6	3,6
Reglementări privind regimul investițiilor străine*.....	2,4	5,3	5,2
Legea învățământului*.....	2,4	5,4	4,6 5,4
Lege privind valorile mobiliare și bursele de valori*.....	2,1	4,6	4,5
Legea protecției mediului.....	1,7	3,8	3,6
Reglementări privind locuințele trecute în proprietatea statului.....	3,1	6,4	6,6
Organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ.....	1,8	3,8	3,8
Legea fondului funciar. Legea cadastrului și a publicității imobiliare*.....	2,4	5,2	5
Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe.....	2,1	4,4	4,2
Lege privind procedura reorganizării și lichidării judiciare*.....	1,4	3	3
Lege privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare.....	1,1	2,5	2,4
Legea apelor.....	2,4	5,4	5,1
Lege privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social.....	0,3		0,6
Lege privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare.....	1,1	2,5	2,5
Amenajarea teritoriului național.....	0,5	1	1
Societăți comerciale. Registrul comerțului.....	3,6	7,8	7,7
Legislație bancară.....	2,9	6,2	6,2
Avocatul Poporului.....	1,4	2,8	2,9
Dezvoltarea regională în România.....	0,3	0,8	0,7
Proprietatea publică și concesionile.....	1	2,1	2,1
Prevenirea și sancționarea spălării banilor.....	0,4	0,8	0,8
Dezvoltarea regională în România și regimul zonelor defavorizate.....	4	8,4	8,3
Investiții directe și dezvoltarea activității economice*.....	0,8	1,6	1,5
Ordinea publică, apărarea și siguranța națională.....	2	4,4	4,3
Consiliul Legislativ. Curtea Supremă de Justiție.....	3,2	6,9	6,9
Accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică.....	0,6	1,3	1,2
Reglementări privind administrația publică locală și alegerile locale.....	3,2	7,1	7,8
Asigurări și reasigurări în România.....	0,6	1,2	1,1
Fondul funciar.....	7,2	15,3	14,8
Reglementări privind locuința.....	3,3	7,1	6,8
Alegeri parlamentare și prezidențiale.....	3,8	8,2	8,2
Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune.....	1	2,2	2,2
Prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.....	0,5	1	1
Reglementări privind corupția și crima organizată.....	1,3	2,8	2,8

* Întrucât modificările intervenite în cuprinsul actelor normative au avut loc după data prelucrării informației, actualizarea acestora se va face într-o ediție viitoare.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2-4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1-12.1/ROL Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Trezoreria sector 5, București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adre pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul: Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: ramomrk@bx.logicnet.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro